

Bophonias

Peribulum domini quod. In tunc uero generat pphetez et tps nota^t Inter nostra patru ponit etiam chus qd interpretat ethiops me^m. in q nota^t q ille qui quodam fuit ethiops: versus est in penitentia. **U**xtra illud Ethio^{pia} pneniet manus eius deo. Et recte bophonias: qsi filius ethiopis: in co^l sequentibus de penitentia scribit ethyopu dicens. Transflumis ethyopie inde seret hostias mibi. In diebus iostie, sicut dicunt dices helice bi q ab eo il^{luminati sunt. ita et di}

^est iostie q se leuauerunt

ad teum. q iostas ele

natio domi dicit. et fu

it vir iustus. **S**imulq

notandum q hiens p

nunt reges israel. Et re

ges iuda tisi. q iam. x.

tribus sub ezechia ab

assiris captivitate erat

Prophetat de ciu

lione hierusalem et de

captivitate iudee et be

niam p nabuch. q ca

primitas interfecio io

sia visa eincepsisse. q

filii eius et nepotes no

tam regnasse credendi

sunt. q iudib^o habiti

ab egip^t rege. et chal

deis. et diversis casib^o

cruciati. et cum hec ca

prietas p sceleribus

ppli immixeret. ne po

pus dicit se p malos

reges ad ydolatria co

gi. datus eis rex iusti.

quo zelante zeluz dñi

et ipso in cultu ydolo

rum puerante iusta

ire causa pfera dño.

Bophonias specu

la. et archanu. In spe

cula enim et in sublimi

psitutus erat. huius illis

Fili homis speculato

rem posuit te domini is

rael. Et misteria dei

nouerat. Unde fa

cit dominus qd q nisi

reuelauit pphetis suis

Ammonis. i-fides

Danasses post multa

scelera. et post captiu

tatem in babilonium

egit penitentiam. unde

consecutus est dei mi

sericordiam. et ideo in

argumentu fidei sus

qua crediderat deo fi

lium suu vocavit am

mon.

Congregas ho. et pe.

Etiam bruta animalia sentient iram dei. et

subuersis urbibus et interfectis hominibus solitudo est et raritas bestiarum

et volucrum. et hoc ideo quia impiorum fuit nimia multitudo. ideo vasta

buntur. Potest et de consumato seculi accipi quodam homines et peco

ra et uniuersa deficiunt. et tolles iniquitas a facie terze.

Et extendam. Post ruinas impiorum et iniquorum ablationes: contra

iudicium et hierusalem dominus loquitur. **J**udas enim et beniamini in templo do

mini statua baal posuerunt. et in codice sanctuario ydola sit et deu

venerati sunt. Unde ydoloz sacerdotes non sacerdotes sed editios et fanaticos appellat.

Per iudicium et hierusalem secundum interpretatores pot accipi anima cuiusq.

et qua aufer dominus omnia predicta. vel in consumato seculi vel in fine

cuiusq cum videatur deum confiteri. et sensum pacis habuisse. De tali hie

rusalem disperdet deus omnes superbiam et fallos cultus in tunc. et various

eriores dogmatis et mundo et deo pariter serviente. et qd qdianam peccata

Ca.

I.

auestionem a dñi et neglectu in tunc

All. Quando refrigescat caritas multorum. vita abundabit iniquitas. vt filius homis veniens vir inueniat fidem in terra. tunc deus peuet eos q vi dent sibi nomen domini confiteri. et eccliam q a pace nomen habet. et auferet baalim qui interpretat in sublimioribus. i. tolleret vanam gloriam q psat in ecclia. et nomina eorum q solo no[n] dicit et p[ro]biter glantur. et q adorant s. t. m. c. qui elenctur contra scientia dei qdquid in mundo geritur ad or[um] et ad occasus stellarum referentes. et eos qui adorant dominum et melchon q dominibus dñis simil volunt placere deo et misericordia. qdito rege deo habent reges mundi et hominem. et eos q p mala o[mn]ia declinat a domino. non requirit eum p penitentias

^t qui fuerunt autores ydolatrie. si id est illos mina editiorum cum sacerdoti destruam qui quandam sacerdotes domini. mo si mul dñi et ydola colunt bus. et eos qui adorant super tecta

scilicet celum et alia astra

in domino. et iurant in melchon.

tarum. et illos etiam destruunt

et qui auertunt de postergum domini.

et qui non quesierunt domini

num. nec inuestigaverunt eum.

Si metu ab imminentia captiuitate si prope est cap*tu*ta*re*ta*re* sub iostia.

leto a facie domini dei. quia iurta

si captiuitatis et vltionis. i. subversione bie

rusalem

est dies domini. Quia pparauit

et ve*si*li*mi* immolent quos dedicauit ad morte

quasi. nec hostia placet michi

dominus hostia. sanctificauit vo

si captiuitatis iudicium quando totus popul

imolandus est

catos suos. Et erit i die hostie do

si qui manu bibebat sacerda

mini visitabo super principes et super

vel omnes derelia*re* super vel p*ro*p*ri* filios iostie.

qui p*ro*cul

filios regis. et super omnes qui in

tu dei venerati sunt ydola

duti sunt vestre pegrina. Et visita

super hos qui quodam fastu et dignitatis sup

celio gradus templi et sanctuarum limen ascen

dit. i. lxx. qui sunt in vestibulis id est qui egresso

bo*re* super omnem qui arroganter ingre

sisunt de ecclia. p*ro*p*ri* peccata

ditur super limen in die illa. qui co

non solum ydolorum cultu. sed etiam omni*re* se

ncere. p*ro*p*ri* iniquitatis et dolo ad decipiendos

subiectos implent domum dei.

plent domum domini dei sui ini

si quodam extenta manu dei super hierusalem

hostilis exercitus ea vallauerit

quicunque. Et erit in die illa

si propter clamorem dicitur sanguis eius su

per nos et super filios nostros circuata est a

dicit dominus. vox clamoris a

romani hierusalem cuius captiuitatis typus p

cesserat captiuitas per nabuchodonosor.

porta piscium. et vulnus a secunda

sup pontifices indecorum et sup regiam domini quia usq ad illud tps fuerunt

reges de dñi. et post hanc hostiam defecerunt qui indui sunt v. p. qui reces

serunt a pte*re* et indumento deo*re* suo opti*re* Possunt hec de die indui

ci accipi. quo puniet dñs principes qui lac comedunt. nec salutem gregis cu

rant. et qui iactant se esse filios regis christi. et qui indui sunt non christo.

Indumento veteris homis id est ritus. i. p*ro*biecerunt se de ecclia traditi sa

thanc. et omnes qui sceleribus trahunt eccliam Possunt h[ab]ent etiam de aia cuiusq

intelligi. cuius sensus et cogitatio debet esse hospitius regis dei qd induit le

vestimentis diversorum rituum et implet se pli corporis sui iniquitate et dolo

ingredit super limen Juxta hebraicam veritatem qd transiliunt limen

qd bystouice licet. puniunt illos qui iuxta librum regum non calcant limen ydolorum

supstitutibus seruientes.

Et erit in die illa. Porta piscium vocat qd dicit diospolis et iopen

et vicinior est in mari a secunda signat portam secundi muri in eodem climate

Se collibz de monte syon z de excelsior pte urbis q ab hostibz occupata sa-
cilioz desensus erit ad pna. Multi ad babiloniorz tpa h̄c referunt

Prima porta oculorū q apinn ad concupiscedū. In indicio ḡci apie
tūlībū tota imago antiquorū scelerū exhibebitur ante oculos eoz. Post
clamore huīus portū sequit̄ vñlāns scēdē. i. aurū. In his duobz sensibz
maxime peccat homo zpunice. vidēs z audies totū ordinem suorū malorū.

B̄terore conteret quidq d in boīe fuerit excellum.

Cel in fine mundi
a pīna porta pīscū lu-
gebūt q suum non ser-
uauerunt baptismū. a
secūda q non egerunt
penitentiā te peccatis
z tac̄ cōterent q no-
luerūt humiliari. per
has duas portas in-
troit̄ vel reddit̄ ad
eccl̄iam.

Cululate habita-
tē scripto clamore q̄
erit̄ sūgiorū porta v̄r-
bis. supponit̄ z de val-
le syloqe quā p̄pat pilē.
i. vñlī q tūndūl̄ fru-
menta. q̄ te porta p̄-
scū et te secūda et de
collibz pruens exercit̄
cōtundet inferiora lo-
ca. chanaā vocat po-
pulum iudeoz. **U**is
Semē chanaā n̄ z nō
mida.

Cululate. Vocā-
tur ad plancium qui ī
iūa scelerū suorū sunt
dimisi. Qd̄ dicit̄. Cō-
tūt̄ omnis p̄plus cha-
signat in die iudicij cel-
saturaz blasphemiaz
eoz. qui in celum po-
suerunt ossuum. chā-
naan comitio. hoc
nomine vocant̄ iudei
quorum pedes nūnq̄
sici sunt super petras.

Eterit in tem-
plū capitulatis p̄ babi-
lonios vel romanos
quādū nullum pecca-
tum eorum qui legem
dei dimiserunt impu-
nitum remanebit. q̄s
nullus remanebit ab
scindit̄ nec in doaq̄
nec in speluncis in qui-
b̄ reges et sacerdotes
se timore morte absco-
derunt.

Scrutabor hierusalem Tempore iudicij scrutab̄ tens cum lu-
cerna eccl̄iam suam. z panier contemptores mandatorū suorū. qui quasi
cū rōe se peccare dicētes blasphemāt̄ deum. dicētes q̄ nec pīnia nec penas
possit reddere. z illis in eccl̄ia depl̄is apponet lucernam verbi sui z rōnis
q̄ omnia in medium vitia p̄feret.

Qui dicunt̄. In die iudicij vel morte cuīsq̄ q̄ male erigebat p̄tra
deum valſabit̄ ut cōfident a malo ope membra quibus prius nō bene vte-
bant̄ et domus quas edificabant̄ in sanguine deſtruēntur. et nō in lcp-
sa domo. b̄ in bene ḡdificata habitabit̄. et q̄ plantab̄ vīncā sodomo-
rum et non dei. ideo non bibent̄ vīnū eāz. vt mebriens cum ioseph in me-
ridie. his p̄p̄ est dies domini ad compagōz eternitatis vel q̄a mōra vñlī
cuīsq̄ plūmimatōz mundi facit.

In vñraq̄ captiuitate exercit̄ iudeoz celus est. dom̄ dirute sunt. agri
vīneq̄ vastate. et cū dicerent ad p̄phetas. q̄ vos cōminam̄. post longū
temp̄ euēnit̄. dñs veloci plaga cito eos p̄cūst̄.

Jurta est dies domini. In consūmatōe seculi vel in exitu cuiusq̄
dies domi erit amara bis qui male fortis fuerunt. cū etiā iusti p̄ ignem sal-
uent̄. dies misericordia dicēt̄ v̄ḡ nob̄ q̄ mileri sum̄. dies tenebrarū. q̄ eos q̄
luce oderūt tenebre sequent̄. dies nebulæ z t. venient̄ sup̄ eos tempestas dei
vñlī et nouissima tuba dei terreb̄t eos. sup̄ ciuitates q̄s munierūt multitudine
peccatorū. et lup̄ angulos. i. pūla opa z erecta erit ira dei. Vñlī z arguit̄
pharisei qui adorāt̄ h̄ angūl̄ platearū a via dei que arta z directa c̄l̄ te-
dinantes z tortuosos
angulos sectantes.

Jurta est di. d. Dies vīrus q̄ capti-
vitatis amara. q̄ ad
amātudinē dei p̄uo-
cauerūt. z dō n̄ solū im-
becilles. b̄ fortissimi vi-
ri deph̄et. z q̄ lūmē di-
respuēnt. teneb̄s ob-
vouēnt. z q̄ noluerūt
solēniūz diez audire
tubas audient tubas
bellant̄. de exi-
dio muniarūt cū ita-
tū z excellorū angulōz
iudeg. pl̄ ocul̄ q̄ scr̄
ptis p̄t cōgnolā.

Et tribulabo ho-
mīnē. In fine seculi uñlī q̄
tribulabūt q̄ uñlōies
vixēt. z ut hoīes mor-
tuū sūt. z q̄ pdidēt lu-
mē. vñlū ibūt ut ceci-
nū luēnēt̄ lūm̄ pñig.

Ca. II. **S**in unū locū. in unā volu-
tatem cādēt̄ caritate copulati

Onuenite cō-
gregamini gens non amabilis.
q̄ anteq̄ implorat̄ q̄ p̄p̄ctatum est. anteq̄
priusq̄ pariat̄ iussio et visio qual-
p̄ceptum dei p̄parat̄ sibi diem in quo effectus p̄
puluerem transeuntem diem. ante-
cepti sequatur. qui tam facile venit sicut pul-
q̄ veniat sup̄ vos ira furoris dñi
uia p̄t rāmēs.

Querite dominū omnes māsue-
ti terze. qui iudicium estis operati

Querite iustum. querite mansueti
q̄ sīcōdōcōt̄ vītale. Nidicim
aut̄ videret̄ si resurie-
ctōe sāguis c̄q̄ effun-
dēt̄ diceret̄. In p̄sum-
matōe ḡl̄ generali v̄l-
spēali sāguis q̄ effus-
ēt̄ clamabit ad dei. et

spārebit in medio et
op̄a sāguis z trena si-
cut puluis iacebunt z
stercora. et in illo die
q̄ diuitiē cogunt̄ ex ne-
cessitate diuitias amit̄
tere p̄ eas liberari nō

poterunt. q̄ omnia terrena zelo dei tēnorabuntur.

Divites q̄ maḡ iniqtate p̄gregauerūt diuitias p̄ eas nō poterūt libari.

q̄ ignis zeli dei succensus dō totā trā denorabit. ne lōgū tps̄ i medio. q̄
p̄. xlii. annos fīca ē p̄sumatō n̄ solā i irlm̄. b̄ cōctis indeā trans inhabitab̄.

Dū ex zelo punit̄ dō. ostēdit se amare humānā āiam. n̄i cīm̄ amaret̄ n̄
cīm̄ selaret̄. b̄ nec in silitudine mariti. peccati vñoris vñsceretur. Ca. II.

Conuenite con. Post descriptōnem malorū futuroz in vñraq̄ ca-

ptiuitate. p̄uocatur p̄pls ad penitentiā.

Clēde clementia dei. p̄ominatōz. p̄uocat ad pñia. ne fa cīat q̄ pñia. ē.

All. Multitudini credentī dō. Conuenite in eccl̄iam. sociam̄ caritate et
pace. o gētes q̄ nō placeb̄t deo cū disciplina z mādata cī vñb̄ non placeb̄t

b̄ agite penitentiā anteq̄ ex p̄ceptōe dei veniet dies iudicij.

In quo erint
mali sic puluis p̄tāliēs. q̄ tpe nō erit loc̄ penitēdi b̄ recipiēdi q̄d̄ dō intu-
lerat iratus. Possūt etiā b̄ aptari vñciuq̄ de seculo transeunti.

Querite dominū. Custodes meorum p̄ceptōrum qui ad mei

imstatōnē in mundo humiliati estis. qui iudicium dei in mansuetudine ogati estis. querite iustum cui pater dedit omne iudicium. querite mansuetū ut quidquid in vestra mansuetudine minus est ab eo qui sors in mansuetū vobis est impleatur.

Querite dominum. **All.** Querant mansueti ecclē dominū ut in consummatō mundi. vel exitu vniuersitatis ptegantur cōtra iram dei. qā diversi mali. diversis malis punient. b̄ dicit gāga qd̄ dicit fortitudo eius.

i. omnes qui de fortitudine corpis gloriantur.

in die ire dei ad nichilum redigentur.

escalon. i. ponderata

vel ignis homicida in

ira dei mensuram sui

sceleris sentient. et qā

exarctis ad effundēdūz

sanguinem nō diripie-

tur ut gāga. b̄ in soli-

tudinem redacta igni

bus gehennē v̄q ad

puluerem cremabitur

z aq̄tus. i. ignis gene-

ratōnis. s. qui ardent

libidine z incendio ge-

neratōnis: non oclito

sudicio. b̄ in meridie q̄

sancți plenam recipiē

claritate. in tenebris

p̄cīt. et accaon. i.

sterilitas v̄l eradicas-

les qui fructum non fe-

runtes b̄ prana doctri-

plurimos eradicant.

ipsi q̄z eradicabunt.

Cle qui habita.

Predica vastitate

q̄tūm magnarum vr-

bū palestine. ad ipaz

p̄nūtiam generaliter

sermo dirigit. z pd̄cīt

eis. v̄l in aduentu ba-

biliorum. q̄z etiam

illī qui iuxta mare ha-

bitant. tollent q̄z eos.

Cle qui habita.

Tropol. V̄l in cōsa-

matōne mundi. vel q̄

adiefit per ecclesiasti-

cos viros comminato-

dei ad illos corrigen-

dos qui cum deberet

habitat in iudea id ē

terra. p̄missionis v̄l cō-

fessionis malum habi-

tarē in mari z fluctib-

seculi contundi. et di-

cūcēta terra chana-

da semp in motu suo. z phyliscī cādētēs potōne. hos disperdit deus de-

priōri habitatōne ut regio que prius cōtinebat gregem pd̄tum. incipiat

esse ouile pecorū ch̄stī. et iudas. i. vera confessio habet in funiculo ma-

ris. et cum mundi vespera aduenerit. de multis vocatis pauci electi q̄ nūc

reliqui vocantē domo iudea: pascent eos qui prius in mari p̄scebantur

z qui prius erant in ascalone. i. in quibus prius manabat crux. interfec-

rum. ascalon em̄ ignis homicida dicit. et hoc video quia deus visitauit po-

pulam suum. et eos qui facile sophi smātibus b̄ticop̄ recipiebant. ad re-

titans z ḡnitōnē reductos facit inimicop̄ victores

Requies pastoz. Ia tantam venies vastitatē que letabarīs in

eneritione iudee. vt omnes vrbes tuę munissimē etiā ouilia pastoz sint

Audiui op. Post comminatōez que facta est contra philistium. nunc

aduersus moab et filios ammon. pp̄bēta texit eo q̄ iuncti babylonija va-

stauerunt sanctuarium dei et subingato populo israel teum blasphemā-

uerunt. Nabuc̄. em̄ subrūta iudea. circuicentes vrbes ḡtēs oppresit

et qui putabant iudam se habere. subiectum. babuere consernum. Sub io-

nia ergo dum adhuc staret templū dirige pp̄bēta contra insultatores. vt
mala quondam ipsi tei ceteraz gentiū mala alleuiarentur.

Audiui op. **All.** Per filios ammon et moab indecī z b̄ticī notantur
et ipsi em̄ vident esse de genere abraq̄ et effugisse incēdiū sodome et gomor-

re et habitare in segor parna. Sed quia generatō eorum in tenebris est. et

filii loth. i. a deo dedicantes et de incestis nuptijs. iō filii indecī id est vēj

confessoribus insultantes lūp̄ p̄ os̄essionem illorum. siuos termios cupiunt

magnificare. Confidē

tel em̄ in sophsymatū

subtilitate ecclesiastī

cam ruficitatem cōtē

nunt quasi indignam

suis misterijs. que q̄si

ydola sibi confinxerūt

Ideo ipsi erāt sicut so-

doma et gomora. Vi-

dent quidem i. hoc q̄

gentiles non. sunt de-

iodomis exisse. b̄ quia

blasphemant in solo-

domam relabūt. et sunt

spīng ariditate vīto-

rum incēdiū sp̄parat̄

Sunt etiam multipli

cītātē vīctorū acerūs

infatuati salis. Que-

ergo terram ecclē no-

uerunt possidere inge-

nūm erant destitut̄.

Quia moab ut

Gastate quidem sunt

vrbes moabit̄ et si-

liorū amīmō. sc̄i nō

possunt dicere iudei-

q̄ sup̄ eos deciderint

plūm̄ sulphuris. vel

q̄ redacte sūr i. sanīlā

et cinerem. b̄ indeq̄ q̄n

in hystoria artan̄ lo-

lent ad temp̄ sui mes-

sie referre vel refugere

Quoties sodoma

et gomora et egyp̄tus

et damascus nominā-

tur. non de his dicit̄

p̄nūtij quas oculis

cernimus. sed de alijs

spiritualib⁹ quibus

sermo pp̄bēticus com-

minatur.

Magnificati s.

Magna clemētia dei

contentur. blasphemē-

matur. termini eius p̄

uadontur. Ipse econ-

tra mittit reliquias po-

pili sui et in possessio-

nem suam traducit. disperdens omnia dogmata eorum. quib⁹ destru-

ctis omnes gentes convertent ad dominum et adorabunt quē nesciebant

vñsquisq̄ in loco suo

Moribilis do. Non terreat h̄ horor quia nō fundet sanguinē su-

perborum et blasphemantium. sed attenuabit ydola vt qui prius in ero-

re dei beneficia nō fenserant decessi necessitate sciant ydola nil p̄dēsse. et

sic adorēt eu etiā oēs remotissimē insule gentiū.

Hed et vos. Duo superiōra capitula z hoc tertium referunt indecī ad

aduentū lui christi quē putant futurum. vt extruat hierusalē et libertet po-

puis suū de manu gentiū a q̄bus mō tenent.

All. Ethyopes sunt qui in vicis sunt demersi. qui etiam possunt ad me-

liorā conuerti. vt nullus desperet de salute qui penitere volerit. Unde

et moyses ethiopissam duxit vxorem. Cominat̄ autem sermo pp̄bēticus

bis qui in vicis permanentes tenebrarū colorē nolunt abluerē. q̄ inter-

sciendi sunt illo gladio qui vertitur ad custodiendam viam ligni vītē. b̄

comm̄ natō sit. vt timentes penitentē ne q̄d comminat̄ sustineant

Unde in sequentibus dicet. ultra flumina ethiopie inde supplices mei de-
serent munus michi. Extendet autem deus manum inferentem supplicia
ut aquilo. id est frigidus et durus sentient penas. Percutiet etiam assur id est
dyabolus arguentem atque conuincit. Suggester enim peccata et po-
stea arguit peccatores. qd est princeps assurorum. et habet metropolim niniue.
Perditio autem principis mudi etiam niniue. i. mundus cum suo principe so-
lititudinem rediget. et nulli miserabilis erit. Sed omnes ad ruinam eius sibi
labunt. et mouebunt manus.

Si quis non in ecclias accipiat; te vel
timi temporebus dicitur intelligat. qd regnate
antichristo redigenda est in solitudinem et tra-
denda bestiis et passu-
ra quae propheta descri-
bit. quando erunt homi-
nes se amantes z.

Hodie frustra qui-
dam iactant se esse de
speciosa ecclesia. sed fa-
cias negant. in quibus
vitionibus greges habi-
tant et animalia veteri
seruientia et bestie que
corda eorum premedant.
et onocrotalus vel ca-
meleontes qui habent
varios colores. i. diu-
nis vitiis inherentes et
hericus spinosus ait
habitat in cordibus eo-
rum. Corvus est imi-
da avis. in fenestra. i.
in corporeis sensibus
ut semper audiant. vel
loquantur mala. hec
omnia ideo patiuntur
qz cum sint dediti ma-
lis operibus premitunt
sibi beatitudinem et
alios despiciunt. et in
cubile sunt bestiarum
et ubi prius habitabat
pater et filius et spiritus
sanctus. et angeli am-
ministratori. mo ha-
bent demones locum
et angeli prius manen-
tes in illis. sed mo tran-
scientes mirabantur et
stupebunt. nec susten-
tabunt ruentem. sed leua-
bunt manus remone-
do a sustentatore eoz.

Siquis querat qd
modo iuxta hystoriam
ad tempora nabucum.
Et prophetia referat ethy-
opibus etiam nuncupa-
tis et assiris quibus medi et pse nichil fecerint. legat hystorias. et intueniet
assirios quoque et ethiopes medis suis subiectos. et cambisis regium et cy-
ri potentiam et oia qd deinceps secuta sunt.

Omnis qui est de dyabolo et angelis eius hec possunt accipi. quia
vastaverunt vincam qd de egypto translata fuerat. transiit gregus anima qd te-
plum dei fuerat. et esse desit et habens sibilando venena sua malicie in ea eno-
mit. et manus. i. opa mouet. Unde salomon. Mors et vita in manibz ligue-
ti. in opibus.

Cle prouocatrix. Hermo contra hiesale dirigere qd quendam columba
pro ea sp peccans. et captiuitate tradita rursumqz a deo redempta

All. Ecclia civitas est redempta sanguine christi. et columba propter ipsi-
citatorem. et multitudinem credentium. cui sit dominatio quia. pacificus egit in terram
nec voluit audiendi legem dei. nec luscigie disciplinam. nec confusa est in domino

quia noluit appinquare ad eum bene opando deo et seculo se posse ser-
uire credit. Culprites deo deserviunt in subiectos magis leones qd pa-
stores vocandi sunt. Judices etiam sicut lupi occidentes semper in vespa te-
nebrarum manentes nec respicientes ad ortum solis. quasi in nocte nemine
vidente exulantur possessiones ecclie ut non habeant panipes qd comedant
in mane vere lucis. qd nec parui cibi relinquebant egentibus. Prophete etiam
i. magistri qui debent alios docere de scripturis vesani sunt in fide. et qd
infideles dum fidem quam astruunt factis destruunt. Sacerdotes etiam qd sanguini
nem domini plenis dividunt
impie agant in legem
christi. postante in ad
ministracione eucharisti
sic non esse inquirent
dam vitam sacerdotum
et tantu solenem ora-
tonem. de quibus de.
Sacerdos i. quacumque
fuerit macula. non ac-
cedat oblationes offer-
re deo. et cum hec ma-
la sint in ecclia. dñs
clemens in b. qd non re-
redit ab ecclesia. et iu-
stus in b. qd reddit uni
cuique iuxta merita sua
cum post nocte huic
seculi mane adiunxit
dabit in luce iudiciorum
et non abscondet vel
ipse vel iudicium eius. et
cum exiget a singulis
comissam pecuniam. no
inique agit. sed sup hos
principes defruet. et
de cathedris tetrahabet
et dissipabunt anguli
i. tortuosus cogitationes
in quibus pharisaei orat
contempto angularia
pide. et deserit etiam siet
vix illud. iterum
posteriorum gibit ne am-
bulent in superbia et
prauitate. et verbis eo-
rum male edificate de-
struuntur. ne habent
malos habitatores.
Hec omnia cominat
suum o eccliam ut susci-
piens disciplinam ex to-
to non peccet.

Cito et manifeste fa-
ciet iniuriam. Mane mane
ciet iugulum de ea. nec erit qd ab eo posuit ab
scordi. iudicium suum dabit in luce. et no
tum. qd doc facit deus ut impia ciuitas conuicta
tur ad melius. sed in quo israel non cognovit
confusionem suam nec intellexit i. illatas plagas ut
ageret penitentiam. abscondeatur. Nesciuit antez ini-
tus postea vidicauit te
quus confusionem. Disperdidit
de gentibus et destruci imperium eorum ut que
gentes et dissipati sunt anguli eo-
me et plegas non senseras saltus et beneficia scires
rum. Desertas feci vias eoz. dum
non est qui transeat desolate ciui-
tates eorum. non remanente vi-
ro nec villo habitatore. Dicitur atta-
feci misericordias meas ad penitentiam prouo-
men timebis me. suscipies discipli-
cans et dixi. o bierusalem. feci quidem hec tibi
nam. Et non pribit habitaculum eoz.
sed feci ut timeres me et suscipias disciplinas. ne
perte p seclere tuo habitaculum i. templi.
ppter omnia in quibus visitauit
eam. Cleruntamen diluculo sur-
gentes coruperunt omnes cogi-
tationes suas. Quapropter expe-
cta me dicit dominus in die resur-
recionis meae in futurum. quia in
dicium meum ut congregem gen-
tes. et colligam regna. Et effundaz
divino ardore consumetur.
super eas indignationes meae. om-
nem iraz furoris mei. In igne eni-
zeli mei deuorabitur omnis terra
bus.

Cleruntamen dilu. Sed econtra habitantes bierusalem quasi ex
industria et ex contentione diluculo surrexerunt. et in festinatione qua ad
me redire debuerat opere demonstraret qd mente male concepant.
Qua ppiter. Iudei dicit in adventu christi quem expectat. unius
sis gentibus congregatis et effuso super eas furore dei. igne zeli eius terram
deuorandam. et sicut ante edificationem turris omnes una lingua loque-
batur ita omnibus conuersis ad cultum dei veri. omnes locuturos hebrai-
ce et totum orbem domino seruiturum.

All. Expecta me ut patet dicas. Paratus et m. d. z. Possunt autem
hec de primo aduentu legi. quando demone calcato et omni errore sublati-
teremus etiam operibus destructis. omnibus linguis apostoli locuti sunt. qd p
vicia et peccatoria. deus in nobis resurgere visus est. quando etiam omnes getes

Sophonias

congregant ad fidem
 et timore ira dei accen-
 dunt signe dei, quae
 venerantur in illis oia-
 tera opa et restituit
 omnibus una lingua.
 ut unusquisque reposi-
 to suo errore, ad anti-
 quum eloquium confes-
 sionis dei revertatur
 ut uno ore innocentem
 dei confitendum quod dominus
 Iesus est in gloria dei
 patris, in cuius nomine
 omne genu flectat se.
 et infer. Possunt
 etiam et hoc de secundo ad
 uentu duci, quod p-
 vicia gentilium seculi ec-
 clesia expectante aduen-
 tum spoliis, gentes pre-
 gabunt ad iudicium.
 et reges colligent in lo-
 cum supplicium, et tunc
 effundet furor dei pu-
 niens omnia mala ubi
 potentes tormeta sustinebunt, et quod mi-
 nus peccavit cito veni-
 am meret. **Cum** subdit
 In igne zeli mei d-o-t
 qui gentibus ad iudicium
 congregatis et regibus ad
 supplicia consumetur in to-
 to orbe, quod terrena
 est, et ad opera carnis per-
 tinet, ut in salinandis
 oboe reprobis et spinis
 probustis, unusquisque eo-
 rum ad antiquum psef-
 sionis dei revertatur
 eloquum in secula securi-
 tatem laudans deum, et co-
 uncto studio suiant
 et assidue in templo ei.

Dicitur tunc redito labio electo omnis
 nigredo aegypti, et teter
 color, et venenam dra-
 conis qui tincti eramus
 relinquunt, et in flumina
 ethiopis magistris per-
 uerterunt, quod annis
 irragabam relatis, di-
 spersi Israel christo inu-
 nera offerent. In die quo
 lumen christi sunt exor-
 tum dicit singul, non
 confundens suos, et co-
 gitatores, sed pessimis
 quibus operabis contra
 deum, et tolleret superbia quae
 erigebat contra deum, et
 contra montem sanctum eius.
 Et pro singulis
 relinquenter ipsi humili-
 quibus cogitare quod deo
 displiceat. Et nota quod in consummatone mundi omnia dignitatum
 tollent et vanus grecus humilius sub mansuetu pastore manebit, tunc reliqui
 Israel non negabunt dominum, nec eloquentur mendacium id est ineptas fabu-
 las, et non inuenient in ore eorum deum, christum per eos loquente qui est veritas, quae
 niam ipsi per uno grege, et in ecclesia accubabunt, et inde non exteribit eos
 nabuchodonosor, et dyaboli impetus.

Quia tunc reddam populis labium
 electum, ut inuocent omnes in nomine
 domini et seruiate in humero uno.
 Et regina saba uenit audire sapientiam sa-
 Ultra flumina ethiopie, inde sup
 llices mei, filii dispersonum meorum
 et ethiopia pueret manus dare deo, et cum mul-
 titudo gentium credidisse
 defecerit munus michi. In die il-
 la non confunderis super cunctis ad
 inuentonibus tuis, quibus Guar-
 ban eligendo dei filii crucifigendo exercido
 cata es in me. Quia tunc auferam
 quidem scribas phariseos sacerdotes
 de medio tui magniloquos super
 biem tuam, et non adiicies exaltari am-
 plius in monte sancto meo. Et dñe
 linquas in medio tui populum pau-
 et pilatores.
 perem et egenus, et sperabunt in non
 multitudine quam clamauit crucifigendo, non opti-
 mates, non pontifices, et isti
 mine domini reliquie israel, non
 facient iniuriam nec loquerentur
 in christi veritate crecentes, et qui scire
 mendacium, et non inuenientur in ore
 omnium, mendacium ex dyabolo esse
 eorum lingua dolosa. **Quoniam**
 dicentes dominus regit me et non in tempore, et in
 fidei
 ipsi pascentur et accubabunt, et non
 credentur vicere subiacti hereticorum et persecutorum
 erit qui exterreat. **Lauda** filia sy-
 dimissa iniuriae sed recepta a domino.
Iubila israel. **L**etare et exulta in oī
 non tam vocet cui dictum est, pacem reliquo
 vobis per misericordiam dei. **E**n fine aufer-
 corde filia hierusalem. **A**bstulit
 non iam iudicaris saluas
 damnatos, et a te non
 dominus iudicium tuum, auertit ini-
 micos tuos. **R**ex israel dominus
 ad eum venient et in auctoritate
 in re non in specie, et quia priores transierunt
 in medio tui, non timebis in malum
 ultra. **I**n die illa dices hierusalem
 amplius, non facias ultra quod post dissolu-
 tio penitendo.
Noli timere syon, non dissoluant
 opera, et quia.
 manus tua. **D**ominus deus tuus
 cui resistere nemo potest.
 in medio tui fortis, ipse saluabit.
 Sicut domini fortitudo nostra est.
 reddet tibi leticiam quam perdidisti.
Haudebit super te in leticia, silebit

Ca

III.

non tuo merito, sed habita de te, sed accipiet
 laudem a te quasi pugnissimam hostiam, vel gallo
 debet te esse laudabilem
 in dilectione tua, exultabit super te
 si ipso dico discens vanos, et peccando
 in laude. **N**ugas qui alege reces
 sed te pertinebant secundum predicationem
 serat congregabo quia ex te erant
 de ceteris potest.
 ut non ultra habeas super eis oppro-
 brium. **E**cce ego interfici omnes
 qui afflixerunt te in tempore illo.
 solus a via dei ecclésias
 et saluabo claudicantem, et eam q-
 in temptationibus
 in opinione suscipiā in fine.
 electa fuerat congregabo. **E**t ponā
 ut laudes et nomen eorum magnifice
 eos in laudem et in nomen in omni
 non bisunt quos aliqui babuum in dorsum.
 terra confusio eorum, in tempe-
 quando suscipient electa
 illo quo adducas vos, et in tempe-
 quo congregabo vos. **D**abo enim vos
 gloriae, deus in athleticis suis cuicidem videtur
 coronari
 in nomine et in laudem omnium potest
 in patria, qui mundi miseria et vinculis
 carnis tenet, batur. **Cum** cum concuerteret dominus cap-
 pulis terre. **C**um conuertero capti-
 uitatē vestram corā oculis viris
 non dubie, non spes in re
 dicit dominus.

Incipit prologus in aggeum
 propheta.

Jeremias
 propheta ob causam piurū sedech-
 ie regis, et ex historiā se cunctis li-
 bri palipomenon indicatur, qui fi-
 dem promissam nabuchodonosor
 regi chaldeorum non seruauerat,
 populum israel refert cum memo-
 rato rege israel expugnata hierusa-
 lem, capitulum in babyloniam fuisse
 productum. **S**ed cum memoratus
 populus multis temporibus ydo-
 latris seruiendo etiam effusione san-
 guinis innocentium se grauitate
 impasset, volens deus generatōes
 universam eiusdem populi ob cau-
 sagā saluadā, et quod libellū repudiū accepit colligēdam, et ponēdo eos in
 laude et nomi oī tra i quod fuerat annū captiuū et cōfusi, et hoc fore cū ieremī regi
 facta fuit, et repulū et oī ordo ceremonia restitutus, et non agit pniā, nec
 mirum quod lipescit lyra nec amat a iacob et rachel succeditē negligitur.
Videtur nos deus repellere et cūcere quā relinquit temptationē.
Cum conuertero, cernēt captitatem eorum per quā ē secundo duro
 fuerat ipso subiungati, reduci ē cōfusione resurgere ē pniā.

domini et portauerit
 ingū eius, tunc o filia
 id est o synagoga quā
 dam filia quā toto or-
 be dispersi, licet inide-
 as, tunc tamen de ethi-
 opia, et populo gentili
 um, in die illa cum cre-
 diderit multitudo gen-
 tium, deferens michi
 victimam, et vero legi fe-
 ro nubet ethiopissa.
 et tunc tu non cōfū-
 deris penitus super er-
 roribus tuis.

Quoniam ipsi.
 Hec de primo aduen-
 tu intelliguntur iudicii
 singulare in fine habi-
 tatueros hierusalem, et
 more pecorum herbis
 virulentibus pascentibus
 et cunctis gentibus dele-
 tis et sibi subiectis non
 posse esse quod eos exteat.

Lauda. **J**udicā
 christo suo venturo h-
 oīa sibi remittat, quod
 nos cū christo ē sumus
 consecuti.

Propter dixit, iudicium
 meū vi congregē gētes
 et supposuit etiā de ethi-
 opia vētueros ad fidē
 reliquias etiā isrl̄ credi-
 turalis et saluādas nūc
 agit de generali cōfū-
 matō mundi.

Lauda vel quilibet
 aīa specula constituta
 letat initates a se lib-
 latas et se redēptā ab
 eo quod oīa redemit.

Dossunt h- oīa de
 secundo adūetu accipi.
 scū in aggeo et zacha-
 ria et sophonia silis
 prophetia sit, et mathe-
 prophetia zacharie in p-
 mo adūetu ppletā te-
 stet: quod dicitur. **E**xulta sī sī.
 i. f. i. ecce rex tuus, t. i. et
 s. ordine vitatis dūci
 mur nō futurū spāre s-
 factum.

Nugas. **S**ciam
 in hebreo eādē ē vo-
 ce, et id sic ē hebreo h-
 ponit, ut appareat he-
 breā ligū matrē esse
 omnium linguarum.

Ecce ego inter-
 p̄mitunt sibi iu-
 dei in adūetu christi
 sui et putat deos gētes
 interficiendas a dōno
 quā afflixerūt isrl̄ et sy-

Ca. I.
In anno secū-
do darii regis .
Cum cyrus rex psarū
occiso balthasar occi-
passet regnum babilo-
niorum cum dario pa-
truo suo rege mēdorū
primo anno regni sui
remisit in bierusalem
circiter l.milia iudego-
rum quibus p̄fecit 30/
robabel . et ielūm filiū
iōsēdech . et p̄ceperit ut
regdificarent templū
domini . **I**lli autem ex-
structo altari , funda-
menta templi iecerunt
Hz interea mortuo cy-
ro artaxerxes illi succe-
dens . mandauit genti-
bus q̄ne erant circa
iherusalem . ne templū
regdificari p̄mitteret .
Remānsit itaq̄ opus
imperfectum v̄lq̄ ad
annum secundū darij
lī itaspis . **H**oc āno
aggeus et zacharias
p̄bete . non timentes
dictum regis . nec ini-
ciicias circumiacen-
tum populorum ; hor-
ati sunt zorobabel et
opulū qui cum eo
erat ut templū regdifi-
cēt . q̄ iam erat tps
bieremias p̄beta
erat tēplū esse regdi-
cendū **Z**orobabel au-
t̄ et pp̄ls magis obe-
sernū p̄betis horā-
bus q̄ regi v̄l pp̄ls
obibentibus .

Dan^o interpretat generatōes. & sīḡt amā torem coitus et carnal' generatōnis. **C**ōgrue ergo tpe darij̄s visio cernitur p̄lo. q̄ reneri sus de captiuitate. nō dum extruxerat tēplū nec habebat glāz p̄stī ne hierusalē. & habita bat in domib⁹ cōcauis et deph̄ssis. **M**erito eti am cernit in anno secū dō. q̄z binari⁹ imūd⁹ numerus ē. q̄ p̄missa virginitate vnitatis discedēs. p̄nceps ē totius alternitatis. **E**nī in genesi nō dr p̄ con summatōez opm scđi diei. qđ addit' p̄ con summatōez opm alio rum dierum. et v̄ idit v̄ quia hic mensis nō habet sex dierum quibus fōre comeditur. **S**ed v̄t populus deserens fātem s̄idei.

Lægatus solēnis, in manu cuius sit sermo dñi, **S**ic omnis qui celebrat

sas memoratas penitus depire .lxx. annorū captiuitatem eundem populum in regno chaldeorū statuit sustinere bacratōne. vt cōplete numero nouis populis imunis a memoratis peccatis ad renova- tōnem hierusalem pueniret H̄exa gesimo itaq; secūdo anno regno chaldeorum subuerso cui adhuc octo anni ad regnandū restabant quod etiam seria visio danielis ostendit propter causam sacrilegij que in eadem visione continetur fuisse extinctum . darius qui me- dis imperabat vt septima visio da nielis ostendit memoratoꝝ regno successit Luius primo anno regni vt decima visio danielis manife- stat. daniel supputatiꝝ annis vi- dens app̄quinquare temp⁹ reuer- sionis quę p̄ hieremiā fuerat pro- missa . orans tam pro se q; pro po- pulo . eandem promissioꝝ a deo postulabat impleri Lui p̄ angeluz gabrieli in eadem visione iurta p̄- ces eiusdē vniuersa esse completa de⁹ dixit Nam moriente supradi- cto rege mēdoruz . et succedente in regno cyro rege psaruꝝ . promissio ne dei cōpleta p̄ eundem regeꝝ po- pulum israel in hierusalem redu- tum . hystoria secūdi libri palipo- t: initium esdre confirmat . Luiq; populo israel et a seniorib⁹ dei tē- lum edificari cepisset . mortuo cy- ro rege ac regnante dario rege psa- rum . q̄ memorato cyro successerat incingē gētes ciuitatis hierusalem vt idem esdras referat) restauratōꝝ impli et ciuitatis ip̄ edire ceperūt Qua ratōne detentus popul⁹ isrl̄ restauratōnem supradictā templi omīni . necdum iurta promissioꝝ cōcessaꝝ esse credebat . Prop̄ dī in secūdo anno regni memora- dari regis psarum aggeus pro- beta a deo missus ad zorobabel de tribu iuda erat . q̄ potestateꝝ regni suscepturnus erat . et iesum fi- um ioseph summū sacerdotem nonet et vt credat cōplete nume- annoꝝ temp⁹ restauratōis hie- salem aduenisse . hoc etiam addi- ne incredulitateꝝ populi velle- citari . de quo deus dixit p̄ eum . Populus dicit . nō dum venit tē

pus ut edificetur domus dei. **Dia**
autem q̄ tertu huius prophetie cō
tinētur. reuersionem populi. edifi
catōnem templi. renouatō nem ci
uitatis. obseruantiam sacerdota
lem. et interitum regnorū exterorū
significat.

In cipit argumentū.

Heges festivus et letus. q
seminauit in lacrimis. ut
gaudio meteret. destructum
et templum redificat. dumque patres
inducit loquenter Adhuc viuunt
modicum et ego mouebo celum et
terram. mare et aridam. et mouebo
omnes gentes. et desideratus ve
niet cunctis gentibus.

C^a. I.

Secundum anno se-
cundo darij regis
in mense sexto . in
I querens ad quem veni-
ret et quem docceret .
Inspirat deus prophete
die una mensis . factum est verbum
tam bona opera habentem ut et cum doceatur
populi princeps
Domini in manu aggei prophete
qui natus est in babilone et christus in mundi
confusione . **I**n quia de stirpe erat dauid
ad zorobabel filium salatiel duce
qui de tribu sacerdotali
in bis duobus unus christus signatur
iuda . et ad iesum filium ioseph
rex et pontifex
sacerdotem magnum dicens **D**e
c
uit domini exercituum dices . **P**opu
lo babel non iesus sed populus dicit . qui sub
lus iste dicit . **N**on dum venit tem
dario iugum servitutis non dum recessat ..
pus domus domini edificande .
Et factum est verbum domini in
manu aggei prophete dicens . **N**un
quid tempus vobis est ut habite
tis in domib⁹ laqueatis et domus
abs⁹ mora pcepta mea in op⁹
ista deserta . **E**t nunc hec dicit do
cuius no leue est imperium . **s** que buc

Munquid tempus Ergo ne tps ē ut vos habitetis i domib i val
le posiq. 7 mea dom⁹ q̄i mōte ē decta erit l' ut habitetis i domib laqatis
fornatis et deliciolis. 7 scā sanctor⁹ plurijs 7 iurijs oībus patebunt.
Omne tps quo i nalle i in viujs 7 luxu sc̄i habitare eligim⁹ q̄si nichilū
reputar⁹ 7 non inuenit in nobis deus vbi caput redinet
Donite corda. Nichil sine consilio et p̄ cogitatōne faciatis. 6 lux
divi⁹ legis lucet ante pedes vestras.